

Zjevení 12,7-11

A strhla se bitva na nebi: Michael a jeho andělé se utkali s drakem. Drak i jeho andělé bojovali, ale nevtěžili, a nebylo již pro ně místa v nebi. A veliký drak, ten dávný had, zvaný ďábel a satan, který sváděl celý svět, byl svržen na zem a s ním i jeho andělé.

A slyšel jsem mocný hlas v nebi: "Nyní přišlo spasení, moc a království našeho Boha i vláda jeho Mesiáše; neboť byl svržen žalobce našich bratří, který je před Bohem osočoval dnem i nocí. Oni nad ním zvítězili pro krev Beránkovu a pro slovo svého svědectví. Nemilovali svůj život tak, aby se zalekli smrti. Proto jásejte, nebesa a všichni, kdo v nich přebýváte! Běda však zemi i moři, neboť sestoupil k vám ďábel, plný zlosti, protože ví, jak málo času mu zbývá."

Milý sbore,

téměř v každém městě dřívější Habsburské říše stojí morový sloup. Někdy má podobu Mariánského sloupu, jindy trojitého sloupu. Všechny tyto sloupy mají společné to, že byly postaveny na konci 17. století po skončení Třicetileté války jako znamení toho, že mor byl překonán. Podle tehdejších výkladů knihy Zjevení měla ta první popsána rána znamenat onu známou nemoc, černou smrt. Ta druhá rána ze Zjevení měla znamenat Tureckou moc – osmanskou armádu – která děsila celou jižní Evropu. A tou třetí biblickou ranou jsme podle historických výkladů měli být my - protestanté. Na znamení, že všechny tyto tři rány byly překonány, byly v Habsburské říši na náměstích měst vybudovány ony morové sloupy. (Také zde v Praze stál na Staroměstském náměstí podobný sloup, než byl r. 1918 odstraněn.)

Podoba těchto sloupů si byla velmi blízká. Uprostřed byl zobrazen archanděl Michael, který právě zatlačuje draka a další hrůzné kreatury do podsvětí. Také protestanté byli připodobněni bytostem zla. Podobné sochy a sloupy byly v dobách protireformace součástí časté poptávky. Jezuité, kteří byli za antireformační praxi odpovědni, nechali vystavět mnoho Michalských kostelů, ve kterých byl na velkých oltářních obrazech vždy lidem zobrazen boj dobrého archanděla se zlem.

Přitom tvůrci těchto obrazů nikdy nezapomínali odkázat samozřejmě na text Zjevení Jana, který jsme dnes slyšeli.

Na texty z knihy Zjevení Jana se káže v našich kostelech málokdy. Dané pole přenecháváme raději hollywoodským režisérům, kteří v pravidelných intervalech točí filmy o době konce s pomocí apokalyptických motivů Janovy knihy. A přitom by nám tento biblický spis měl tolik co říci. Vždyť původně byla kniha napsána jako útěšný spis pro pronásledované sbory, které v té době patřily mezi menšinové náboženství.

A tu stojíme před závažným úkolem: Čteme-li tento text dnes, musíme změnit svou perspektivu. Tento biblický text nebyl napsán z pohledu historicky většinové křesťanské církve, která si dovolila utlačovat jiný světonázor nebo vyznání, nýbrž naopak z pohledu těch utlačovaných, malé skupinky věřících, kteří museli zápasit s myšlenkou, zda mají svou víru raději zapřít, anebo zda se díky své víře mají nechat vystavit nebezpečí pronásledování.

Když byl sepisován spis Janova Zjevení někdy kolem roku 100 po Kr., začalo pronásledování prvních křesťanů v Římské říši. Křesťané byli stále více a více považováni za

nebezpečí pro společenské soužití a soudržnost státu. Koneckonců křesťané veřejně vyznávali, že jejich Pánem je pouze Ježíš Kristus, císař. Neuznávali nad sebou žádnou jinou náboženskou autoritu, která by měla určovat všechny oblasti jejich života. A právě těmto křesťanům, kteří byli udáváni svými sousedy a které vojáci vyslýchali, mučili a nakonec i zabíjeli, posílal apoštol Jan svým spisem duchovní podporu, aby své situaci mohli správně rozumět. Svým čtenářům Jan psal: Hle! Budete pronásledováni státní mocí, ale v podstatě je za tím vším Boží nepřítel: satan. On se ještě snaží všemožně škodit, ale v podstatě už svůj boj prohrál. Jan v duchu viděl podobu zlého draka padajícího z nebe, který má sice ještě krátký čas, během něhož se ovšem snaží zahubit co nejvíce lidí. Ale jeho boj je vlastně už prohrán. Vše brzy skončí a Bůh se plně ujme své vlády nad světem. Pak bude opět vše zase tak, jak má být. Proto se radujte nebesa i Boží následovníci na zemi!

Tak četli tento text rovněž přívrženci Jana Husa, když po jeho upálení během koncilu v Kostnici 1415 museli čelit jedné křížové výpravě za druhou. Rovněž husité vnímali svou pozici jako konfrontaci s protibožskými silami, které pronásledují malou skupinu věrných. Čeští Bratři se chápali jako skupina věřících na straně Boha a archanděla Michaela, který shodil zlého draka s nebe na zem. Bratři věděli, že jsou pronásledováni pro svou víru, ale také věděli, že Bůh jim stojí po boku. Jméno archanděla je doslova: Mi-cha-el – Kdo je jako Bůh!

Dnes ovšem také vidíme, jak se ty skupiny pronásledovaných v dějinách za posledních 1300 let měnily. Jestliže pro křesťany v dobách antiky představovali nepřátelské síly pohanští císařové římského impéria, kteří je pronásledovali, pak pro České Bratry v 15. století to byli zase Habsburští císařové, kteří chtěli bránit křesťanskou jednotu pod papežovým vedením v Římě. V dané situaci to byli také křesťané (a sice katoličtí), kteří pronásledovali jiné křesťany, tedy ty, kteří se nechtěli podvolit jejich formě křesťanství. Pomocí brýlí Janova zjevení je tedy zřejmé, že v očích reformátorů nemohlo být římské pronásledování Českých Bratří a dalších evangelických křesťanů chápáno jinak, než že papež je Antikristem – tím Antikristem, který si přivlastňuje autoritu mluvit v Božím jménu a převracet zjevenou Boží vůli tak, že lid zotročuje pod svým vlivem a činí je závislý na římské církvi.

Celá staleté prožívali Čeští Bratři různé pronásledování, vyhánění z domovů a útlak – i tehdy, když už se směli osamostatnit a zorganizovat jako svéprávná církev. Nakonec prožívali útlak v době socialismu. V těchto dnech jsme směli slavit 100-leté výročí Českobratrské církve evangelické. Včera se konaly velké slavnosti v Pardubicích a my jsme velmi rádi, že jsme se mohli účastnit tohoto jubilea jako hosté církevní ekumény.

Je zřejmé, že jsme dnes v jiné situaci. O věci víry se zajímá minimální počet lidí. Víru pokládají za svou soukromou věc, a proto je také těžko pochopitelné, že by se někdo mohl kvůli svému vyznání dostat do nějakého sporu. Převládá vlastně nezájem o náboženské otázky. Evangelické církve jsou rovněž v Čechách menšinou, a tak je tomu v celé Evropě. I tam, kde jsou organizovány jako většinové církve a sbory, přesto se začínají ocitát v různých situacích společnosti jako menšina. Mezi cca 500 milióny obyvatel EU žije jen necelých 50 miliónů evangelíků. To znamená, že evangelíci tvoří necelých 10 procent evropského obyvatelstva. A když pomyslíme na to, že asi

polovina z těch 50 miliónů žije v Německu, pak je jasné, že protestantismus je v Evropě menšinou.

Postupně si to křesťanské církve začínají uvědomovat. Církve, které si v posledních letech zvykly žít v podmínkách většiny, se musí nyní učit, jak svědčit o evangeliu ve společnosti, ve které se nemohou spoléhat na státní privilegia či státní autoritu. Musíme si uvědomit, že lidem můžeme sdělit důležité poselství evangelia jen díky autoritě evangelia samotného.

Doposud bylo běžné, že evropská teologie se soustřeďovala jen na velkých fakultách v Německu a Švýcarsku. Zde dochází ke změně – musíme nově rozumět vlastnímu přínosu církví, které žijí v menšině. Minulý týden skončilo plenární zasedání Společnosti Evangelických církví v Evropě (GEKE). Mezi členy patří téměř sto evangelických církví Evropy. Patří mezi ně luterské a reformované církve, sjednocené církve a metodistické církve, Čeští Bratři i Valdenští, kteří 1973 uzavřeli tzv. Leuenberský konkordát: Už pro nás neplatí odmítání různého učení z dob reformace. Chceme společně slavit Večeři Páně, uznávat své farářky a faráře, a tvořit společnou Kristovu církev. Byli jsme spolu více než celý týden v Basileji, kde jsme hovořili a radili se, jak společně vykoučíme do budoucnosti jako společenství evangelických církví. Velký význam měl přitom dokument, který byl vypracován v posledních letech: „Teologie diaspory“. Otázka zněla - jak rozumíme svému postavení jako evangelické církve v menšinové situaci?

I když jsou evangelické církve v prostředí moderního světa v menšině, neznamená to přece, že mezi sebou pěstují slabší vztahy. Často je to tak, že diasporní církve žijí dnes v daleko silnějším a užším vztahu mezi sebou, než církve, které si vystačí samy. Diasporní církve pěstují vzájemné vztahy napříč hranicemi, pěstují mezinárodní ekumenické kontakty v širokém horizontu. Kvalita křesťanského života a myšlení v menšinových církvích je proto bohatší než u většinových křesťanských skupin. Pro menšinové církve je proto životně důležité, že nezůstanou uzavřené samy do sebe. Musí pěstovat vnitřní jednotu s dalšími organizovanými církvemi, usilovat o vzájemné společenství, aby tak mohly vydávat svědectví, že ač různé organizační složky a instituce, tvoříme spolu jednu Kristovu církev. Pět členů GEKE z ČR tvoří proto od roku 2000 jednu společnou „Leuenberskou synodu“ Církve Bratrské, ČCE, Evangelické církve metodistické, Slezské Evangelické církve Augsburského vyznání a Československé církve husitské.

Původně řecký termín „diaspora“ znamená „být rozptýlen“. Podle jednoho podobenství to znamená, že jsme rozptýlení jako semeno na poli. Naším polem je však celý svět, celá lidská společnost. Motivem plenárního shromáždění GEKE v Basileji byla odkvetlá pampeliška, ze které vylétávají okřídlená semena. Naše křesťanská zodpovědnost ve společnosti je vyjádřena motem: „Befreit – verbunden – engagiert“ / Osvobození-spojení-angažování. Není přitom přece důležité, zda máme jako církve ve společnosti nějakou politickou moc a vliv. Moc a vliv totiž obsahují také nebezpečí a pokušení zneužití svého postavení.

Daleko důležitější je přece to, že jsme si vědomi, jaké poselství dlužíme lidem kolem nás. Pokud jsme v Kristu rozpoznali pravdu, musíme umět a chtít tuto také vyslovit, abychom nabídli jinou orientaci a dali prostor těm, kteří by jinak nebyli slyšet vůbec.

Nakonec se vraťme k významu jména archanděla, který je znázorňován v boji s protibožskou mocí. Michael, tedy „Kdo je jako Bůh?“ Učíme se klást novou otázku: jaký život si takto zjevený Bůh přeje pro své stvoření: Pro člověka a všechny živé bytosti? Nezapomeňme: Jako církve máme v Evropě úkol – dosvědčit lidem poselství směřujícího Pána, stavět mosty mezi lidmi a pomáhat hojit jejich rány ze životního zápasu o pravdu.

Smíme lidem říci, že Bůh nabízí každému z nás život, který má budoucnost – abychom důvěřovali budoucnosti. Pokud se v Evropě ptáme na ulici lidí, co si myslí o své budoucnosti, většinou říkají: „Doufám, že nebude horší, než současnost.“ Základní nálada mezi lidmi je dost negativní. V dobách Janova zjevení byli lidé pronásledováni, ale přitom se těšili na budoucnost. Věděli, že budoucnost patří Bohu. Bůh nám jde vstříc, proto smíme hledět do budoucnosti s radostí a spolupracovat na tom, aby i další lidé mohli doufat a získat dobrou budoucnost.

V tomto poselství o zjevení budoucnosti spočívá protiklad toho, co běžně chápeme pod slovem „apokalypsa“. Nechme se znovu a znovu oslovit tímto nadějným odhalením budoucnosti. Bůh nám jde vstříc, a my smíme působit s vírou menšiny jako okřídlené semeno v tomto světě. A snad zakusíme i to, jak některá semena vzklíčí. Ne jako morové sloupy, ale jako živé stromy, které jsou znamením, že beznaděj a strach z budoucnosti byly překonány.

Amen.

Píseň: 158,1

In: Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý, jeho milosrdenství je věčné! Ať vyznají ti, kteří se bojí Hospodina: Jeho milosrdenství je věčné! Toto je den, který učinil Hospodin, jásejme a radujme se z něho. (Ž 118)

Píseň: 442

Modlitba

Stojíme před tvou tváří, Pane, jako ti, kdo ti mohou za mnohé děkovat. Připomínáme si, čím jsme byli osloveni z tvého evangelia. Kolik tvých svědků nám ukázalo cestu, podepřelo, otevřelo zdroj naděje, spravedlnosti, lidskosti. Kolika příběhy i slovy jsme směli být osloveni. Kolikrát jsme mohli tváří v tvář tvému slovu a u tvého stolu potkat odpuštění, vysvobození, nečekanou posilu. Děkujeme dnes za společenství českobratrské církve, kde se nám těchto tvých darů dostávalo a dostává. Děkujeme, žeš inspiroval ty, kdo ji ustavili, žeš jí dával věrné svědky pravdy v dobách, kdy útočilo násilí, lži, polopravdy, tíha beznaděje. Před tvou tváří se rozhodně nemůžeme vypínat jako 100% svědkové Kristova díla. Ale věříme, že nás chceš oslovit, povzbudit, otevřít výhled svého království – a ukázat, jaké úkoly nést, dokud ty sám nepřijdeš.

1. čtení Ž 113

Píseň 259

kázání [Zj 12, 7-12]

Píseň 627

Ohlášky

Přímlyvy (Kyrie)

Otče náš

Poslání Mt 6 Pardubice)

Požehnání Mt 28.20

Píseň 360